

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 24 Cdo 1150/2022, ECLI:CZ:NS:2022:24.CDO.1150.2022.1

Číslo: 24/2023

Právní věta:

V řízení o vyslovení přípustnosti (nedobrovolného) převzetí do zdravotního ústavu, ve kterém je pokračováno za podmínek uvedených v ustanovení § 72 z. ř. s., musí soud rozhodnout nejen o tom, zda k převzetí člověka (umístěného) do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů, ale (v kladném případě) také o tom, zda tyto důvody trvaly až do doby jeho propuštění (dodatečného souhlasu s hospitalizací).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.06.2022

Spisová značka: 24 Cdo 1150/2022

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení o přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (detence)

Předpisy: § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb.

§ 70 z. ř. s.

§ 72 z. ř. s.

§ 77 z. ř. s.

§ 78 odst. 1 z. ř. s.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2009, [Cpjn 29/2006](#), uveřejněné pod číslem 62/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 62/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2022, sp. zn. [24 Cdo 352/2022](#)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. [30 Cdo 3005/2017](#)

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. [II. ÚS 2545/17](#), N 36/88 SbNU 499

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1974/14](#), N 61/76 SbNU 825

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2018, sp. zn. [I. ÚS 2647/16](#), N 187/91 SbNU 317

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 35 Co 358/2021, „rozsudek“ Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 19 L 2682/2019, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 3. 11. 2021, sp. zn. 19 L 2682/2019, a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 8 k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 8 usnesením ze dne 16. 8. 2019, č. j. 19 L 2682/2019-18 rozhodl, že převzetí umístěného do zdravotního ústavu bylo v souladu s ustanovením § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb. a že tyto důvody trvají nadále. Podle názoru soudu prvního stupně „je z odborného názoru lékařů v době přijetí (dne 10. 8. 2019) jednoznačné, že pacient trpěl poruchou přizpůsobení s vysokým rizikem ohrožení na životě a použití střelné zbraně“ a že „pro toto riziko byl nebezpečný zejména sám sobě“, přičemž „podle vyjádření lékaře nebyla možná ambulantní léčba“.

2. Vzhledem k tomu, že umístěný byl dne 20. 8. 2019 ze zdravotního ústavu propuštěn, Obvodní soud pro Prahu 8 usnesením ze dne 30. 8. 2019, č. j. 19 L 2682/2019-24 řízení z tohoto důvodu podle ustanovení § 16 z. ř. s. zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Protože umístěný v zákonem stanovené lhůtě prohlásil, že trvá na projednání věci, v řízení bylo podle ustanovení § 72 z. ř. s. dále pokračováno.

3. K odvolání umístěného Městský soud v Praze usnesením ze dne 11. 2. 2020, č. j. 35 Co 373/2019-49 usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací poukázal na judikaturu Ústavního soudu, podle níž za situace, kdy umístěný i po propuštění trvá na projednání věci, je třeba provést dokazování v plném rozsahu, neboť soud již není vázán zákonem stanovenými lhůtami a k objektivnímu zjištění důvodnosti převzetí umístěného do zdravotního ústavu je nutné ve smyslu ustanovení § 70 odst. 1 z. ř. s. jmenovat znalce, jímž nemůže být lékař, který pracuje v daném zdravotním ústavu. Soudu prvního stupně proto uložil, aby v tomto směru zjednal nápravu a aby doplnil dokazování také o důkazy navržené umístěným, příp. jiné důkazy, které se nabízejí z obsahu spisu.

4. Obvodní soud pro Prahu 8 poté „rozsudkem“ ze dne 24. 6. 2021, č. j. 19 L 2682/2019-190 rozhodl, že převzetí umístěného do zdravotního ústavu dne 10. 8. 2019 bylo v souladu s ustanovením § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb. a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po doplnění dokazování znaleckým posudkem MUDr. B., výsledkem svědků J. D. (zdravotnického záchranáře), Z. Š. (partnerky umístěného), J. J. a M. C. (zasahujících policistů), opětovným výsledkem umístěného, zdravotnickou dokumentací umístěného, záznamem policie o zásahu ze dne 10. 8. 2019, záznamem o výjezdu RZS a příjmovou zprávou do Psychiatrické nemocnice dospěl soud prvního stupně opětovně k závěru, že byly splněny podmínky pro převzetí umístěného do zdravotního ústavu podle ustanovení § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb., podle kterého lze pacienta bez jeho souhlasu hospitalizovat mj. tehdy, jestliže ohrožuje bezprostředně a závažným způsobem sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy nebo touto poruchou trpí, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak. Podle jeho názoru z provedených důkazů vyplynulo, že umístěný „v době převzetí vyhrožoval zabitím sebe, ale i předtím přítelkyni Š.“, tedy že „v době převzetí byl pacient nebezpečný nejenom sobě, ale i okolí“, přičemž „i druhá podmínka detence a to známky duševní poruchy, byla splněna“. Odborný znalecký posudek potvrdil příjmovou diagnózu umístěného - pacient trpěl poruchou, a to narcismem nezralé osobnosti, porucha přizpůsobení byla diagnostikována v době přijetí jako správná, stejně tak nebezpečnost pacienta pro okolí a možnost suicidálního (sebevražděného) jednání. Podle znalce se pacient jevil jako nezdrženlivý agresivní psychopat. Čestná prohlášení M. L. a M. N., předložená umístěným „o

zdravotním stavu pacienta v době detence nevypovídají vůbec nic“. Za tohoto stavu, kdy „pacient (umístěný) byl nebezpečný hrozbou střelnou zbraní v době přijetí, ale i předtím (incident v lese), riziko sebevraždy tedy bylo reálné, pacient byl impulzivní a agresivní“, soud prvního stupně uzavřel, že „nemocnice byla oprávněna převzít umístěného člověka do nemocniční péče (§ 78 z. ř. s.), neboť byl bezprostředně a závažným způsobem nebezpečný svému okolí i sobě a nebylo možno získat souhlas pacienta s hospitalizací, neboť to jeho zdravotní stav neumožňoval“.

5. K odvolání umístěného Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 12. 2021, č. j. 35 Co 358/2021-221 „rozsudek“ soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o tom, že „důvody pro hospitalizaci žalobce (umístěného) bez jeho souhlasu podle § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb. v ten moment byly splněny, tedy že ohrožuje bezprostředně sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy“, přičemž – jak zdůraznil – „nic víc se v daném místě a čase nezkoumá, ani se více zkoumat nemůže a při tom příjmu je k dispozici to, co k dispozici je“. Tyto závěry „potvrdil bezpečně“ znalec z oboru psychiatrie MUDr. B., který uvedl, že v době přijetí umístěného byla operativní diagnóza správná, na základě informací a zhlédnutí pacienta byl závěr na jeho nebezpečnost pro sebe oprávněný, včetně vyhodnocení přijímací lékařkou s podezřením na sebevražedné sklony. „To, jestli skutečně žalobce (umístěný) řekl nebo neřekl, že hodlá spáchat sebevraždu a dokazování k tomu vedené“, je podle názoru odvolacího soudu „pro posouzení té záležitosti z pohledu ust. § 38 odst. 1 písm. b) příslušného zákona zcela irelevantní“, neboť „příjem nemůže něco takového vůbec zkoumat“. Podstatné je, že „z toho, co bylo shromážděno, je zřejmé, že umístěný člověk se po hádce s přítelkyní zamkl v koupelně se střelnou zbraní, čímž ve svědkyni Z. Š. vyvolal důvodné obavy, že se v afektu zabije; jestli se chtěl zabít, nebo nechtěl zabít skutečně, to jaksi v daném místě a čase opravdu nelze přezkoumávat, a jestliže ten závěr je takový, jaký byl učiněn, a podle znalce byl učiněn správně, tak nebyl důvod ani pro nějaké mírnější opatření“. Znalec MUDr. B. jednoznačně uzavřel, že postup lékařky byl správný, že „lékařka korektně vyhodnotila, byť i popírané pohružky sebevraždou, jako reálné riziko“. Dále odvolací soud zdůraznil, že pro splnění zákonných podmínek převzetí není rozhodné, zda v danou chvíli byl umístěný člověk pod vlivem duševní choroby, nýbrž že postačuje, pokud jeví známky duševní poruchy, a ohrožuje bezprostředně takovým způsobem sebe. Takovým ohrožením podle mínění odvolacího soudu „beze sporu mohlo být jak jeho uzamčení v koupelně se střelnou zbraní, tak nebezpečné jednání vůči zásahové jednotce, jež mohlo být vyhodnoceno jako provokování konfliktu“, přičemž opět – jak uvedl – „nemůže posuzovat lékař na příjmu, co kde bylo, nebo nebylo, protože jinak v podstatě ten závěr by byl takový už zcela jdoucí mimo to konkrétní ustanovení, že by se ten příjem tam vůbec mohl zavřít“. Soudu prvního stupně pouze vytkl, že měl rozhodnout usnesením, „nicméně že podle judikатурních závěrů vyšších soudů tato vada nemá za následek nesprávné rozhodnutí ve věci“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal umístěný dovolání. Namítal, že odvolací soud (ani soud prvního stupně) se v daném detenčním řízení, které pokračovalo na základě prohlášení umístěného podle ustanovení § 72 z. ř. s., nezabýval tím, zda zákonné důvody převzetí dovolatele do zdravotního ústavu trvaly po celou dobu detence, a pokud ne, tak po jakou dobu. Podle názoru dovolatele „dává zákon (§ 78 odst. 1 z. ř. s.) soudům jasné instrukce, o jakých otázkách mají rozhodnout – tedy o zákonnosti převzetí a o trvání těchto důvodů v době rozhodování“. Také odborná literatura dovozuje, že pokud byl ke dni rozhodování soudu umístěný člověk již propuštěn a v řízení bylo pokračováno za podmínek uvedených v ustanovení § 72 z. ř. s., má se soud zabývat tím, zda k převzetí a držení (do doby propuštění) došlo ze zákonných důvodů. Je totiž možné, že zatímco samotné převzetí člověka do zdravotnického zařízení je v souladu se zákonem, jeho následné držení již nezbytnou dobu detence přesahuje. Následná soudní kontrola a rozhodnutí o případné

neoprávněnosti dalšího držení i po propuštění proto mimo jiné „koriguje případné následné excesy zdravotnického zařízení“. K takovému excesu „zjevně došlo v dovolatelově věci, když ze záznamů lékařů Nemocnice vyplývá, že již ve třetí den detence bylo na místě zvažovat ukončení detence“. Odvolací soud rovněž podle mínění dovolatele „zaujal mylný postoj“ v tom, že není potřeba zkoumat, jestli bylo možné hrozbu pro dovolatele nebo jeho okolí odvrátit jinak, resp. jestli bylo možné nezbytnou péči o jeho osobu zajistit mírnějším a méně omezujícím opatřením, přičemž „se jeví, že si odvolací soud vyložil tyto zákonné podmínky jako fakultativní“, ačkoli fakultativnost daných podmínek ze zákonných ustanovení nevyplývá. V neposlední řadě dovolatel odvolacímu soudu vytkl, že jeho rozhodnutí neobsahuje řádné a vyčerpávající odůvodnění, jak to ve věcech detence vyžaduje ustálená judikatura dovolacího soudu, že jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť jeho skutkové a právní závěry vycházejí z tzv. souhrnného zjištění“, a je způsobilé „ohrožit důvěru v důstojnost a vážnost soudní moci u každého, kdo si je přečte“. Závěrem pak dovolatel poukázal „na možnou existenci systémového selhání soudního přezkumu v oblasti řízení dle § 74 a násl. z. ř. s.“ vzhledem tomu, že z údajů, které mu byly poskytnuty podle zákona o svobodném přístupu k informacím, „v Brně za dobu 6 let v 6 317 případech a v Praze za dobu 5 let (od 2016 do 2020) v 17 525 případech nedošlo k jedinému pochybení nemocnice, k jedinému nezákonnému převzetí či držení člověka“. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. V projednávané věci závisí rozhodnutí odvolacího soudu – mimo jiné – na vyřešení otázky, jaké skutečnosti je soud povinen podle ustanovení § 78 odst. 1 z. ř. s. zkoumat v řízení o vyslovení přípustnosti nedobrovolného převzetí člověka do zdravotního ústavu, a je-li v tomto řízení podle ustanovení § 72 z. ř. s. na žádost umístěného (po jeho propuštění) pokračováno, má-li se soud zpětně zabývat nejen tím, zda k nedobrovolnému převzetí člověka (umístěného) do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů či nikoli, ale (v kladném případě) také tím, zda tyto důvody nedobrovolné hospitalizace trvaly až do jeho propuštění. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka nebyla za současné právní úpravy v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání umístěného je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV.

Důvodnost dovolání

11. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že

dovolání je opodstatněné.

12. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 5 odst. 4 stanoví, že každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné. Podle čl. 8 odst. 6 Listiny základních práv a svobod zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do 7 dnů.

13. Hmotněprávní úprava k této problematice je obsažena v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o zdravotních službách“), který v ustanovení § 38 odst. 1 označuje případy, kdy lze pacienta bez jeho písemného souhlasu převzít do ústavní péče, vyžaduje-li to povaha jeho zdravotních problémů. Vymezené případy odrážejí praktickou potřebu ochrany jak společnosti, tak práv a právem chráněných zájmů pacienta (umístěného). Lze tak učinit mj. proto, že pacient ohrožuje bezprostředně a závažným způsobem sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy nebo touto poruchou trpí nebo je pod vlivem návykové látky, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak [srov. § 38 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách]. Z uvedeného důvodu byl dne 10. 8. 2019 převzat do zdravotního ústavu také J. R., tehdy P. T. (umístěný) v projednávané věci.

14. Řízení o vyslovení přípustnosti nedobrovolného převzetí člověka (umístěného) a jeho další držení ve zdravotním ústavu (tzv. detenční řízení) v současné době (s účinností od 1. 1. 2014) upravuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. ř. s.“ nebo „zákon o zvláštních řízeních soudních“). Citovaný zákon, kromě obecných ustanovení týkajících se všech řízení v něm upravených, obsahuje ve zvláštní části v rámci ustanovení §§ 66 a násl. speciální právní úpravu týkající se přímo detenčního řízení. Rozlišuje přitom dvě fáze detenčního řízení, a to první fázi - řízení o vyslovení přípustnosti převzetí člověka do zdravotního ústavu a druhou fázi - řízení o vyslovení přípustnosti dalšího držení člověka ve zdravotním ústavu. Uvedené dvě fáze detenčního řízení na sebe logicky navazují v tom smyslu, že druhá fáze řízení je podmíněna kladným rozhodnutím soudu v první fázi (srov. § 80 z. ř. s., podle kterého, jestliže soud vyslovil, že převzetí bylo v souladu se zákonnými důvody a že trvají důvody, aby byl člověk nadále omezen ve styku s vnějším světem, pokračuje soud v řízení o vyslovení přípustnosti jeho dalšího držení ve zdravotním ústavu). Rozhodnutí soudu v první fázi detenčního řízení, které musí soud vydat do 7 dnů (srov. § 77 odst. 1 z. ř. s.), přitom není v soudní praxi považováno za rozhodnutí ve věci samé, ale za rozhodnutí zatímního charakteru (k tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2018 sp. zn. [II. ÚS 2545/17](#)).

15. Procesní specifikum první fáze detenčního řízení, v níž soud rozhoduje o přípustnosti převzetí člověka do zdravotního ústavu, spočívá v tom, že vzhledem k nutnosti rozhodnout v zákonem stanovené lhůtě 7 dnů, zákon nevyžaduje, aby soud nařizoval jednání, ani nelze v této fázi detenčního řízení provádět rozsáhlé dokazování (srov. § 77 odst. 1 a 2 z. ř. s.) a soudu zpravidla musí postačit, že rozhodující skutečnosti jsou pouze osvědčeny. Tak tomu ovšem není v případě, kdy (tak jako v projednávané věci) člověk, který byl ze zdravotního ústavu propuštěn (nebo dodatečně písemně souhlasil se svým umístěním), do 2 týdnů od doručení usnesení o zastavení řízení prohlásí, že na projednání věci trvá, a v řízení se tak podle ustanovení § 72 z. ř. s. pokračuje. Pro rozhodnutí soudu zde již nejsou dány žádné lhůty a mělo by tedy být provedeno úplné dokazování v rozsahu uvedeném v ustanovení § 70 z. ř. s., tedy zpravidla i znaleckým posudkem (k tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2018 sp. zn. [II. ÚS 2545/17](#)). Z tohoto důvodu (za účelem jmenování znalce ke zjištění zdravotního stavu umístěného a provedení dalších důkazů) ostatně správně odvolací soud v posuzované věci zrušil původní usnesení soudu prvního stupně. Dovolatel však soudům obou stupňů důvodně vytýká, že se v (pokračujícím) řízení nezabývaly otázkou, zda zákonné důvody převzetí dovolatele do zdravotního ústavu trvaly až do jeho propuštění.

16. V řízení o vyslovení přípustnosti převzetí do zdravotního ústavu, o které se jedná v dané věci, musí soud podle ustanovení § 78 odst. 1 z. ř. s. rozhodnout o tom, zda k převzetí došlo ze zákonných důvodů, a pokud ano, zda tyto důvody trvají. Oba uvedené předpoklady musí být splněny kumulativně. Dojde-li soud k závěru, že k převzetí nedošlo ze zákonných důvodů, anebo že k převzetí sice došlo ze zákonných důvodů, avšak tyto důvody již netrvají, nařídí propuštění člověka ze zdravotního ústavu (srov. § 78 odst. 2 z. ř. s.).

17. Z uvedeného vyplývá, že v rámci první fáze detenčního řízení se soud za současné právní úpravy musí zabývat jak tím, zda k převzetí umístěného do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů (tato otázka se posuzuje k okamžiku převzetí), tak v případě kladného závěru i tím, zda tyto důvody stále trvají (tato otázka se posuzuje ke dni rozhodování soudem). Za předešlé právní úpravy obsažené v ustanovení § 191a a násl. o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013) tato fáze detenčního řízení zahrnovala toliko určení, zda k převzetí došlo ze zákonných důvodů (srov. § 191a odst. 4 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2013). Podmínku trvání důvodů nedobrovolné hospitalizace ke dni rozhodnutí soudem bylo nutné podle důvodové zprávy k zákonu o zvláštních řízeních soudních zavést proto, aby v době, kdy uplyne sedmý den od převzetí, bylo možné zbavit osobní svobody člověka jen tehdy, je-li již spolehlivě lékařsky ověřeno, že umístěný „je skutečně duševně nemocný ve smyslu článku 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod“. Soud by tedy v této počáteční fázi detenčního řízení již neměl přezkoumávat toliko otázku, zda daná osoba „jeví známky duševní poruchy“, ale zda skutečně duševní poruchou trpí, zda jde o takovou duševní poruchu, která svým charakterem či závažností odůvodňuje nedobrovolné zbavení osobní svobody, a zda tato porucha stále trvá. Tento požadavek, který odvolací soud (i soud prvního stupně, s jehož závěry se ztotožnil) při svém rozhodování zcela pominul, se pak samozřejmě musí odpovídajícím způsobem promítnout i do výsledku řízení o vyslovení přípustnosti převzetí do zdravotního ústavu, ve kterém je (po propuštění umístěného, příp. po jeho dodatečném souhlasu s hospitalizací) pokračováno podle ustanovení § 72 z. ř. s. na základě prohlášení umístěného, že na projednání věci trvá. Vzhledem k tomu, že v řízení, ve kterém je pokračováno na základě ustanovení § 72 z. ř. s., soud posuzuje skutečnosti, o nichž je povinen rozhodnout podle ustanovení § 78 odst. 1 z. ř. s., zpětně, je zřejmé, že se soud v konečném rozhodnutí musí vyjádřit nejen k tomu, zda k nedobrovolnému převzetí člověka (umístěného) do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů či nikoli, ale (v kladném případě) také k tomu, zda tyto důvody trvaly po celou dobu nedobrovolné hospitalizace až do jeho propuštění (dodatečného souhlasu). V tomto případě již nejde o rozhodnutí zatímní (předběžné) povahy, ale o rozhodnutí ve věci samé (včetně rozhodnutí o nákladech řízení).

18. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že v řízení o vyslovení přípustnosti (nedobrovolného) převzetí do zdravotního ústavu, ve kterém je pokračováno za podmínek uvedených v ustanovení § 72 z. ř. s., musí soud rozhodnout nejen o tom, zda k převzetí člověka (umístěného) do zdravotního ústavu došlo ze zákonných důvodů či nikoli, ale (v kladném případě) také o tom, zda tyto důvody trvaly až do doby jeho propuštění (dodatečného souhlasu s hospitalizací).

19. Současně je však třeba zdůraznit, že k rozhodnutí o naplnění podmínek nedobrovolné hospitalizace podle ustanovení § 38 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách, o které jde v projednávané věci, zásadně nepostačuje skutečnost, že pacient (umístěný) trpí duševní poruchou (resp. že zpočátku jeví známky duševní poruchy nebo je pod vlivem návykové látky), nýbrž k této skutečnosti musí přistoupit ještě další skutečnost či skutečnosti, spočívající v konkrétním chování nebo jednání pacienta, z něhož lze dovodit, že pacient bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje sebe nebo své okolí. A dále musí být prokázáno, že hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nebylo možno odvrátit jinak (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2022 sp. zn. [24 Cdo 352/2022](#)). Protože v detenčním řízení se rozhoduje o nedobrovolném omezení (zbavení) osobní svobody umístěného člověka, musí tomuto závažnému zásahu do jeho základních práv odpovídat i vysoká míra ochrany procesních práv. Rozhodnutí soudem proto musí vždy obsahovat řádné a vyčerpávající

odůvodnění, v čem je spatřováno naplnění všech výše uvedených hmotněprávních podmínek zákonnosti zbavení osobní svobody podle ustanovení § 38 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách (k tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2015 sp. zn. [I ÚS 1974/14](#), který zmiňuje i dovolatel). Ani v tomto směru však – jak lze dovolateli rovněž přisvědčit – poměrně kusé odůvodnění „rozsudku“ soudu prvního stupně naznačeným hmotněprávním i procesním požadavkům nevyhovuje a nápravu uvedeného pochybení se v napadeném usnesení nepodařilo zjednat ani odvolacím soudu. Navíc některé slovní formulace použité odvolacím soudem v odůvodnění napadeného usnesení působí velmi neobratně (až neodborně, laicky) a odvolací soud by se jich napříště měl raději vyvarovat.

20. Z uvedeného vyplývá, že napadené usnesení odvolacího soudu není správné. Protože nejsou podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí i na „rozsudek“ soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky rovněž toto rozhodnutí, včetně akcesorického opravného usnesení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.) a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

21. Právní názor vyslovený v tomto usnesení je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).